

سیری در تاریکی‌های نمایش و ادبیات نمایشی ایران در عصر قاجار
جلد ۸ (الف)

نهضت «الکساندر دوما» در دوره قاجار

و

«تاترین هووارد»

(درام رمانیک - شور در ۵ پرده و ۸ تابلو)

ترجمه

میرزا یوسف خان اعتمادالملک

(حدود سال ۱۳۲۴-۱۳۲۵ هجری شمسی)

نیایش پورحسن

کتاب گزینشی

سرشناسه	:	پورحسن، نیایش، ۱۳۶۴ -
عنوان و نام پدیدآور	:	نهضت الکساندر دوما در دوره قاجار و ... (درام رمانتیک منشور در ۵ پرده و ۸ تابلو) / ترجمه میرزا یوسفخان اعتصام‌الملک؛ نیایش پورحسن؛ ویراسته و تصحیح پورحسن.
مشخصات نشر	:	تهران: کتاب کوله‌پشتی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۲ ج.
فروست	:	سیری در تاریکی‌های نمایش و ادبیات نمایشی ایران در عصر قاجار، ۱۸۱۷-۱۸۲۰ م.
شابک	:	ج. ۱: 0-234-461-600-978؛ ج. ۲: 7-235-461-600-978
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیا.
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	دوما، الکساندر، ۱۸۰۲ - ۱۸۷۰ م.
موضوع	:	Dumas, Alexandre
موضوع	:	اعتصام‌الملک، میرزا یوسفخان، ۱۲۵۳ [؟] - ۱۳۱۶.
موضوع	:	نمایشنامه‌نویسی -- ایران -- قرن ۱۳ق. -- تاریخ و نقد.
موضوع	:	Playwriting -- Iran -- 19th century -- History and criticism
موضوع	:	ایران -- تاریخ -- قاجاریان، ۱۱۹۳ - ۱۳۴۴ق.
موضوع	:	Iran -- History -- Qajars, 1779 - 1925
رده‌بندی کنگره	:	۱۳۹۸ ن ۹ پ ۹ / PIR۳۸۴۵
رده‌بندی دیویی	:	۸۴۲ / ۵۰۹
شماره کتاب‌شناسی ملی	:	۵۵۷۱۲۶۲

کتاب کوله‌پشتی

نهیض «الکماندر دما» در دوره قاجار

و

نورین هووارد

(درام رمانتیک منشور در پرده و ۸ تابلو)

ترجمه میرزا یوسف خا، اعتماد الملک

جلد ۱ (۱)

نیایش پورحسن

شابک: ۲۳۴۰-۴۶۱-۶۰۰-۸

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۹

ویراستار: سیاوش پورحسن

صفحه‌آرا: آتلیه کوله‌پشتی

طراح جلد: احمد شهبازی

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

نشر کتاب کوله‌پشتی

تلفن: ۶۶۵۹۷۶۱۳ - ۶۶۵۹۴۸۱۰

پست الکترونیک: koolchposhti-pub@yahoo.com

وبسایت: www.ketabekoolchposhti.com

اینستاگرام: [ketabekoolchposhti](https://www.instagram.com/ketabekoolchposhti)

آدرس: تهران، میدان انقلاب، ابتدای خیابان کارگر جنوبی، کوچه مهدیزاده، پلاک ۷، واحد ۱۰۲-۱۰۴

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

قیمت: ۶۵۰۰۰ تومان

فهرست

مقدمه ۷

کتاب اول: زندگانی، آثار و نمایشنامه‌های «الکساندر دوما»

کتاب اول - فصل اول: زندگی‌نامه «الکساندر دوما»	۲۵
کتاب اول - فصل دوم: آثار «الکساندر دوما»	۳۹
کتاب اول - فصل سوم: نمایشنامه‌های «الکساندر دوما»	۶۵
فهرست منابع و مآخذ کتاب اول	۱۵۱

کتاب دوم: نهضت «الکساندر دوما» در دوره قاجار

کتاب دوم - فصل اول: مقدمه‌ای بر نهضت «الکساندر دوما» در دوره قاجار	۱۵۵
کتاب دوم - فصل دوم: نخستین آفرینش مترجم آثار «الکساندر دوما» در ایران (در دوره قاجار)	۱۷۳
کتاب دوم - فصل سوم: ادامه نهضت ترجمه آثار «الکساندر دوما» در ایران	۲۳۳
فهرست منابع و مآخذ کتاب دوم	۲۹۶

کتاب سوم: نهضت ترجمه آثار نمایشی «الکساندر دوما» در دوره قاجار

کتاب سوم - فصل اول: شاهزاده «عبدالحسین میرزا» و ترجمه درام «برج نر»	۳۱۱
کتاب سوم - فصل دوم: شاهزاده «محمدعلی حشمت‌السلطان» و ترجمه درام «جغداری و مرگ ناپلئون بناپارت»	۳۶۷
فهرست منابع و مآخذ کتاب سوم	۳۹۵

«الکساندر دوما» (۱۸۰۲-۱۸۷۰م) روزنامه‌نگار، شاعر، نویسنده، رمان‌نویس، مورخ، داستان‌نویس، سفرنامه‌نویس، وقایع‌نگار و نمایشنامه‌نویس پُرکار و برجسته‌ترین و درخشان‌ترین نوزدهم میلادی است که شهرت و تنوع آثارش بیش از آن است که چند سطر یا چند صفحه از یک کتاب را به خود اختصاص دهد.

برخی از ریسندگان جهان او را به‌شدت ستایش نموده و عده‌ای دیگر اعتبار چندانی برای آثارش قائل نشده‌اند. چنان‌چه «پی‌یر برونل» در جلد چهارم کتاب خود به نام «تاریخ ادبیات فرانسه»^۱ اشاره به جریانات مهم ادبی و تاریخی قرن نوزدهم فرانسه پرداخته است، به‌جز چند سطر اشاره مختصر، صحبت دیگری از الکساندر دوما نکرده است. همچنین «سامرست موم»^۲ در کتاب خود «درباره رمان و داستان کوتاه»^۳ که به معرفی ده رمان برتر جهان پرداخته است، در کتاب خود از «الکساندر دوما» نامی برده است؛ و نه حتی به رمان‌های سرشناس او اشاره‌ای نهاده است. اما قضاوت‌های مزبور مانع از آن نمی‌شود که سهم ارزنده دوما در تاریخ ادبیات جهان نادیده گرفته شود.

دوما نویسنده‌ای است که بیش از هر نویسندهٔ فرانسه‌ای در جهان خواننده دارد و به‌عبارتی پُرخواننده‌ترین نویسندهٔ قرن نوزدهم و بیستم است. او فریبی است که شاید بیش از هر رمان‌نویس دیگر بازار کتاب و مضامین فیلم‌های سینما را به نویزبونی و سریال‌ها را تغذیه نموده است.

رمان‌های او شوق مطالعهٔ تاریخ فرانسه را در بین مردمان جهان ایجاد نموده و غالب آثارش چه در زمان حیات و چه پس از وفاتش به بیشتر زبان‌های دنیا ترجمه شده است. از این رو باید گفت که الکساندر دوما نویسنده‌ای است که شهرتش از مکان و زمان فراتر رفته و آثارش به‌ویژه رمان‌های ماجراجویی و تاریخی‌اش در تمام دنیا فراگیر شده است. «فیلیپ وان تیژم» در این خصوص قضاوتی جالب دارد که خواندنی است:

«تنها کسی که رمان تاریخی را رواج داد و به صورت عامه‌پسند درآورد همانا الکساندر دوما (پدر) بود و در این کار دوستش «ماکه» با تهیه اسناد و مدارک تاریخی یاری‌اش می‌داد. الکساندر دوما از سال ۱۸۴۴ تا ۱۸۵۲ [م] رمان‌های تاریخی معروفش را نوشت که در ضمن آن خواننده را با خود از زمان لویی سیزدهم به انقلاب و سپس دوران تجدید سلطنت می‌برده و حادثه مهم تاریخ فرانسه را برایش شرح می‌دهد. این مجموعه عظیم آثار که به کرات منتشر و همیشه با علاقه خوانده شده است، اساس معلومات اکثر فرانسویان درباره تاریخ کشورشان محسوب می‌گردد؛ ولی افسوس که مأخذی چنان ظمن نیست. دوما به گذشته با چنان قدرتی جان می‌بخشد و آن را در نظر مجسم می‌سازد که می‌توان اشتباهاتی را که در توصیف می‌کند کاملاً به او بخشید. دوما در رمان داستان‌سرایی بسیار تواناست و چنان طبیعی و ابتدایی می‌نویسد که باز هم این اثر غیرعادی بودن ماجراها و ضعف او در تحلیل روحی چشم پوشید. ادبا و محققان به شدت از او انتقاد می‌کنند ولی سودی ندارد، چون که تعداد بی‌شمار خوانندگانش مرتباً افزایش می‌یابد و روزی نیست که گروه جدیدی به آنان اضافه نشود. خوانندگان دوما اطلاع تاریخی ندارند، ولی شدیداً هوادار او هستند و البته در تشخیص خود اشتباه نمی‌کنند. زیرا اگر او تاریخ را چنان که باید و شاید شرح نمی‌دهد، لااقل داستان‌هایی جذاب می‌نویسد.»^۴

درباره الکساندر دوما تاکنون صدها کتاب و مقاله و رساله نوشته شده است، آثارش سالیانه از سوی ناشران مختلف بازچاپ می‌شود و از این رو ویرتین بسیاری از کتاب‌فروشی‌ها را به خود اختصاص داده است.